

Κώστας Ροδαράκης

Ύδρα,
Ἀποσπάσματα
μιᾶς ἀτέλειωτης γραφῆς
καὶ ἄλλα ποιήματα

Με σχέδια τοῦ Ἀλέξη Ἀκριθάκη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α'

Ἵδρα	11
Ἀποσπάσματα μιᾶς ἀτέλειωτης γραφῆς	31
Χωρὶς τίτλο	41
Ψίχουλα καὶ περισσεύματα	51

Β'

Χωρὶς τίτλο	59
Ἐννέα ποιήματα στὴ μνήμη τοῦ Ἀκριθάκη	71
Σημείωμα γιὰ τὴν ἔκδοση	82
Ἔργα τοῦ ἰδίου	84

ΕΣΕΝΑ, πολιτεία, με τούς ἐπιγραφοποιούς σου, τὰ φερετρο-
ποιεῖα καὶ τούς αὐριανούς σου ρουφιάνους —
Θὰ δοκιμάσεις ἀπόψε τὶς γροθιές μου

Ἄπόψε σὰν τριαντάφυλλο θὰ σὲ μαδῆσω

Θὰ σοῦ ξηλώσω τὶς πόρτες, τὰ παράθυρα
γιὰ νὰ σοῦ πῶ ποιὸς εἶχε δίκιο

Ἄν ἦταν — τέλος πάντων— οἱ νύχτες ποὺ ὄνειρεύτηκα
Αὐτὲς ποὺ μοῦ ἴδωσες στὶς πολυκατοικίες
μὲ τὶς μπανιέρες καὶ τὰ κωλοτρυπιδόλουτρα

Ἄπόψε θὰ βγάλω τὸν σκασμὸ καὶ τ' ἄντερά μου
ὅσες φορές τὰ ἔβγαλα στὸν ἔρωτα
μιὰ καὶ τὸ ξέρω,
πὼς κανέννας δὲν γλιτώνει

“Υδρα, μὲ τὰ μεταφυσικά σου σπίτια καὶ τὰ μεταφυσικά σου
σκαλοπάτια —
ἀργεῖ νὰ ξημερώσει

“Υδρα, ἡ κάθε αὐγή σου μοῦ δίνει μιὰ καμουτσιὰ στὸ πρόσωπο
καὶ μὲ ξεπλένει ἀπ’ ὅλη τὴν ντροπὴ

σὰν νὰ ’ταν τὸ ἔγκλημα τῶν ἄλλων
ἢ πιὸ μεγάλη δική μου τιμωρία

“Υδρα! Ἀπόψε τὰ 9 σου κεφάλια χειρουργοῦν τὸ ἀπόστημα
τῆς προῖστορίας μου

γιὰ ὅλα ὅσα ἔγιναν, κι ὅ,τι θὰ γίνει

γιὰ τὴ Λιλή, τὸν Χάνς, τὸν Τούλ, τὸν Ρόμπερτ, τὴ Βιρτζίνια

κι ὅλα τὰ Σαββατόβραδα τῶν δημίων μου
στὶς πέντε ἡπείρους

“Υδρα, ἀπόψε τὰ δόντια σου εἶναι στὴ σάρκα μου
βαθιὰ χωμένα ἡδονικὰ

Φτωχή μου ὀρφάνια, ἠθελημένη αὐτῆς τῆς ἡλικίας

Γυναῖκες τῶν Ἀθηνῶν σᾶς προσπέρασα
κρατώντας τὴ γρήγορη ματιά σας πάνω στὸ πέος μου
σὰν νὰ ἔταν κάτι νὰ μοῦ πεῖτε

Γυναίκα ἀπὸ τὴν ἄλλη ἥπειρο
θανάσιμε Σκορπιέ μου γαλανὴ Βιρτζίνια
Ὡστόσο νὰ πεθάνω θὰ θυμᾶμαι τὰ ἄγρια ξεφωνητά σου
στὰ ξενοδοχεῖα
Ἡ ἱστορία δὲν ἔγραψε ἂν ἦσουν Πολιορκητικὴ Μηχανὴ ἢ
κανένα τρόλεϊ-μπὰς

Ὅμως οἱ γενναῖοι
ἐγνώριζαν καλὰ
πὼς ἦσουν ἡ ἐποχὴ τῆς χαρτοπετσέτας
καὶ τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ἄχ! Ἐρωτες τρισμέγαλοι σὰν τὰ παιδικὰ μου χρόνια
σὰν τὴν κάμαρα τῆς μοναξιᾶς

Μονάκριβέ μου Ὀδυσσεά, ζωγραφισμένε στὰ μαθητικὰ
τετράδια

Ὁ μόνος π' ἄναβες τοὺς παιδικούς μου λογισμοὺς
πὶὸ πάνω ἀπ' τὸν Λωτρεαμὸν ἢ τὸν Ροβεσπιέρο
γι' αὐτὸ σὲ φύλαξα βαθιὰ νὰ σὲ δοξάζω
καὶ νὰ σὲ κλαίω αἰώνια
σὰν νὰ ἔταν

ἢ βουτιά ἀπ' τὴν Ἀκρόπολη
τὸ πῆδημά σου
μέσα στὴ ζωή μου —

ποὺ γέμισε αἵματα ἀπ' τὸ μαρτύριό σου

Τὸ Ἄμστερνταμ, ἡ Μοζαμβίκη, τὸ Λονδίνο
Θεέ μου, τί παγωνιά ἡ Εὐρώπη κεῖνο τὸν χειμῶνα
πίνοντας ζεστὸ νερὸ νὰ ξεγελιόμαστε
μιὰ νύχτα μεγάλη
σὰν τὴ ζωή!

— Ἐσένα, Χάνς!
Σημαδεμένε ἀπὸ τὴ δίκωπη τὴ μοίρα τῶν ὁμοφυλοφίλων
σκέπτομαι ἀπόψε
Κράτησα κάτι ἀπ' τὴν πολύτρομη ὁμορφιά σου πρὶν νὰ μαραθεῖ

Τὶς μεγαλόφωνες σιωπὲς τῶν ἄστρον ποὺ συντρόφευαν
τὰ μεγάλα μας ταξίδια
κι ἀπὸ τὰ μάτια σου
τὴν ὁμορφιά τῆς ἀπέραντης θάλασσας

Ἡ Μύκονος, ἡ Νιός, ἡ Σαντορίνη
φωνάζουν τ' ὄνομά σου

Ἡ Νάξος, ἡ Πάρος, ἡ Ἄμοργός
ἀπόψε γερμένες κλαῖνε
στὸν Ἀστερισμὸ τοῦ Δία

Ἔτσι πέρασε ἡ ζωὴ μου, χωρὶς λίγη δόξα,
ψάχνοντας γιὰ σένα, Λιλή, σ' ὅλες τὶς θάλασσες
Κι ἀκόμα νὰ σὲ βρῶ

Σὲ γύρεψα στὸ ἄρωμα τῶν λουλουδιῶν
Σὲ δίψασα
στὸ ἄπειρο

Ἔντυσα ἄλλες μὲ ξένα ὀνόματα. Σὲ ὀνόμασα Ἀντιγόνη,
Ἄγλαΐα, Βερονίκη, Περσεφόνη
ὅμως πουθενὰ δὲν βρῆκα τὴ μυρωδιὰ ἀπ' τὰ δαμάσκηνα
ποὺ μύριζε τὸ παιδικό σου σῶμα

Ποτὲ δὲν ἦρθες!

Κι ἔμεινα μόνος σὲ κρύες νύχτες
ἄδειος κι ἄχρηστος

σὰν μιὰ παλιὰ μαξιλαροθήκη

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ

Ἡ ἀνά χειῖρας ἔκδοση εἶχε σχεδιαστεῖ ἀπὸ τὸν Κώστα Ροδαράκη: ἡ ἐπιλογή τῶν ποιημάτων, ἡ διάταξή τους, ἡ τυπογραφικὴ μορφή τους, καθὼς καὶ τὰ σχέδια τοῦ Ἀλέξη Ἀκριθάκη πὸ τὴν κοσμοῦν καὶ ἡ ἀκριβὴς θέση τους, ὅλα ἀποτελοῦν δική του ἐπιλογή. Στὸν τόμο περιλαμβάνονται δημοσιευμένα ποιήματα (*Ὑδρα* [1975],¹ *Ἀποσπάσματα μιᾶς ἀτέλειωτης γραφῆς* [1987]) καὶ ἀδημοσίευτα, ἐκ τῶν ὁποίων ὀρισμένα ἔχουν τίτλο καὶ ὀρισμένα εἶναι ἄτιτλα. Ἡ συγγραφή τους, σύμφωνα μὲ χειρόγραφη σημείωση τοῦ Ροδαράκη στὴ σελίδα τίτλου τοῦ τελικοῦ σώματος τῶν ποιημάτων, ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ 1968 ἕως τὸ 2008. Προφανῶς πρόκειται γιὰ ποιήματα πὸ εἶχαν ὑποστῆ ἀλλεπάλληλες ἐπεξεργασίες ἀνά τὰ χρόνια, γεγονός πὸ τεκμηριώνεται ἀπὸ τὰ κατὰλοιπα τοῦ ποιητῆ ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μαρτυρία τοῦ Ἡ. Χ. Παπαδημητράκοπουλου, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἀποδέκτης διαφορετικῶν ἐκδοχῶν πολλῶν ποιημάτων τοῦ Ροδαράκη.

Ἡ παρούσα ἔκδοση στηρίζεται στὴν τελικὴ μορφή τῆς συγκεντρωτικῆς ἔκδοσης, ὅπως τὴν εἶχε σχεδιάσει ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του (2014), καὶ ἀναπαράγει πιστὰ τὴν τυπογραφικὴ τῆς μορφή μὲ ὅλες τὶς ἰδιαιτερότητες πὸ ἐνίοτε αὐτὴ παρουσιάζει. Ἡ ἔκδοση αὐτὴ δὲν θὰ εἶχε πραγματοποιηθεῖ χωρὶς τὴν ἀμέριστη βοήθεια τῆς Ἑλένης Ροδαράκη καὶ τὴν ἄριστη γνώση πὸ διαθέτει τοῦ δημοσιευμένου ἔργου τοῦ Κώστα Ροδαράκη ἀλλὰ καὶ τῶν καταλοίπων του.

Τὸ ἔργο του, μολονότι τυπικὰ ἐντάσσεται στὴ δεύτερη μεταπολεμικὴ γενιά, ἐξαιτίας κάποιων χαρακτηριστικῶν τῆς γραφῆς του, ὅπως ἡ ἀντισυμβατικὴ διάθεση, ὁ ἔντονος αἰσθησιασμός, τὸ προβεβλημένο ψυχαναλυτικὸ στοιχεῖο, ὁ κοσμοπολίτικος χαρακτήρας τῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ καταλυτικὴ εἰρωνεία καὶ παρωδία πὸ τὴ χαρακτηρίζουν, μοιάζει

1. Στὴν ἀρχὴ τῆς *Ὑδρας* ἔχει προστεθεῖ, σὲ σχέση μὲ τὴν πρώτη αὐτοτελὴ τῆς δημοσίευση, ἓνα ποίημα πὸ λειτουργεῖ ὡς (εἰρωνικὴ) εἰσαγωγὴ καὶ πὸ στὸ δεύτερο μισό του ἀπευθύνεται στὸν ἀναγνώστη.

σάν να στέκει κάπως παράμερα. Τὴν ἴδια στιγμή ἡ ἀπόσταση τοῦ ποιη-
τῆ ἀπὸ τὸ κέντρο — ἔζησε μεγάλο διάστημα τῆς ζωῆς του στὴν Ὑδρα
καὶ στὴ Ρόδο—, ἡ εἰκόνα τοῦ ἀποσυνάγωγου ποὺ ὁ ἴδιος καλλιέργησε,
καθὼς καὶ ἡ τακτικὴ του ἀπὸ ἓνα σημεῖο καὶ ἔπειτα νὰ ἐκδίδει τὰ ἔρ-
γα του σὲ ἐκτὸς ἐμπορίου ἐκδόσεις, εἶχαν ὡς συνέπεια τὰ ποιήματά
του νὰ εἶναι δυσεύρετα ἢ ἀκόμη καὶ ἀπρόσιτα. Ὡστόσο ἡ συνειδητὴ
αὐτῆ ποιητικὴ μοναξιά εἶχε καὶ τὶς γόνιμες ἐξαιρέσεις της. Ἡ θερμὴ
πνευματικὴ φιλία καὶ οἱ ζωνρὲς συζητήσεις μὲ τὸν Ἐ. Χ. Γονατὰ, τὸν
Ἡ. Χ. Παπαδημητρακόπουλο καὶ τὸν Τάσο Λειβαδίτη διατήρησαν τὴ
φλόγα τῆς ποίησης ζωντανή. Ἡ ἀνά χεῖρας ἐκδοσὴ φιλοδοξεῖ νὰ κάνει
γνωστὰ τὰ ποιήματα μιᾶς ξεχωριστῆς φωνῆς, ποὺ ἤρθε ἐπιτέλους ἡ
ώρα νὰ πάρει τὴ θέση ποὺ τῆς ἀξίζει στὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ ποίηση.